

I

(Lainsäätämisyjärjestyksessä hyväksyttävät säädökset)

ASETUKSET

EUROOPAN PARLAMENTIN JA NEUVOSTON ASETUS (EU) N:o 181/2011,

annettu 16 päivänä helmikuuta 2011,

matkustajien oikeuksista linja-autoliikenteessä sekä asetuksen (EY) N:o 2006/2004 muuttamisesta

(ETA:n kannalta merkityksellinen teksti)

EUROOPAN PARLAMENTTI JA EUROOPAN UNIONIN NEUVOSTO,
jotka

ottavat huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen ja erityisesti sen 91 artiklan 1 kohdan,

ottavat huomioon Euroopan komission ehdotuksen,

ottavat huomioon Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunnon ⁽¹⁾,

ovat kuulleet alueiden komiteaa,

noudattavat tavallista lainsäätämisyjärjestystä ja ottavat huomioon sovittelukomitean 24 päivänä tammikuuta 2011 hyväksymän yhteisen tekstin ⁽²⁾,

sekä katsovat seuraavaa:

- (1) Linja-autoliikenteen alalla toteutettavalla unionin toiminnalla olisi pyrittävä muun muassa varmistamaan matkustajien suojan yhtä korkea taso kuin muissa liikennemuodoissa riippumatta siitä, missä he matkustavat. Lisäksi olisi otettava kaikilta osin huomioon kuluttajansuojan yleiset vaatimukset.
- (2) Koska linja-automatkustaja on kuljetussopimuksen heikompi osapuoli, kaikille matkustajille olisi taattava vähimmäisuoja.

⁽¹⁾ EUVL C 317, 23.12.2009, s. 99.

⁽²⁾ Euroopan parlamentin kanta, vahvistettu 23. huhtikuuta 2009 (EUVL C 184 E, 8.7.2010, s. 312), ja neuvoston ensimmäisen käsittelyn kanta, vahvistettu 11. maaliskuuta 2010 (EUVL C 122 E, 11.5.2010, s. 1). Euroopan parlamentin kanta, vahvistettu 6. heinäkuuta 2010 (ei vielä julkaistu virallisessa lehdessä). Neuvoston päätös, tehty 31. tammikuuta 2011, ja Euroopan parlamentin lainsäädäntöpäätöslauselma, hyväksytty 15. helmikuuta 2011 (ei vielä julkaistu virallisessa lehdessä).

- (3) Unionin toimissa linja-automatkustajien oikeuksien parantamiseksi olisi otettava huomioon tämän alan erityispiirteet, kun suurin osa alan yrityksistä on pieniä ja keskisuuria yrityksiä.

- (4) Matkustajilla ja vähintään henkilöillä, joita kyseinen matkustaja oli tai olisi ollut lain nojalla velvollinen elättämään, olisi oltava riittävä suoja linja-auton käyttöön liittyvien onnettomuuksien varalta, ottaen huomioon moottoriajoneuvojen käyttöön liittyvän vastuun varalta otettava vakuutuksesta ja vakuuttamisvelvollisuuden voimaansaattamisesta 16 päivänä syyskuuta 2009 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2009/103/EY ⁽³⁾.

- (5) Kun valitaan linja-auton käyttöön liittyvästä onnettomuudesta aiheutuvan kuoleman, kohtuulliset hautauskustannukset mukaan lukien, henkilövahingon tai matkatavaroiden katoamisen tai vahingoittumisen vuoksi suoritettavaan korvaukseen sovellettavaa kansallista lainsäädäntöä, olisi otettava huomioon sopimukseen perustumattomiin velvoitteisiin sovellettavasta laista (Rooma II) 11 päivänä heinäkuuta 2007 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 864/2007 ⁽⁴⁾ ja sopimusvelvoitteisiin sovellettavasta laista (Rooma I) 17 päivänä kesäkuuta 2008 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 593/2008 ⁽⁵⁾.

- (6) Kun kyseessä on linja-auton käyttöön liittyvästä onnettomuudesta aiheutuva kuolema, henkilövahinko tai matkatavaroiden katoaminen tai vahingoittuminen, matkustajilla olisi sovellettavan kansallisen lainsäädännön mukaisesti annettavan korvauksen lisäksi oltava oikeus saada apua onnettomuudesta johtuviin välittömiin käytännön tarpeisiinsa. Tällaiseen apuun olisi kuuluttava tarvittaessa ensiapu, majoitus, ruoka, vaatteita ja kuljetus.

⁽³⁾ EUVL L 263, 7.10.2009, s. 11.

⁽⁴⁾ EUVL L 199, 31.7.2007, s. 40.

⁽⁵⁾ EUVL L 177, 4.7.2008, s. 6.

- (7) Linja-autoliikenteen matkustajapalvelujen olisi hyödytettävä kansalaisia yleisesti. Siksi myös vammaisilla ja liikuntarajoitteisilla henkilöillä, oli liikuntarajoitteisuuden synnyttävä vamma, ikä taikka jokin muu tekijä, olisi oltava samat mahdollisuudet käyttää linja-autoliikennettä kuin muillakin kansalaisilla. Vammaisilla ja liikuntarajoitteisilla henkilöillä on samat oikeudet vapaaseen liikkuvuuteen, valinnanvapauteen ja syrjimättömyyteen kuin kaikilla muillakin kansalaisilla.
- (8) Vammaisten henkilöiden oikeuksia koskevan Yhdistyneiden Kansakuntien yleissopimuksen 9 artikla huomioon ottaen ja jotta vammaisilla ja liikuntarajoitteisilla henkilöillä olisi samat mahdollisuudet linja-automatkustamiseen kuin muillakin kansalaisilla, on syytä vahvistaa säännöt tällaisten henkilöiden syrjimättömyydestä ja avustamisesta matkan aikana. Kyseiset henkilöt olisi näin ollen hyväksyttävä kuljettaviksi ja heitä ei saisi kieltäytyä kuljettamasta heidän vammansa tai liikuntarajoitteensa perusteella, lukuun ottamatta syitä, jotka ovat perusteltuja turvallisuuden taikka ajoneuvon suunnittelun tai infrastruktuurin takia. Työntekijöiden suojaamista koskevan asiaankuuluvan lainsäädännön mukaisesti vammaisilla ja liikuntarajoitteisilla henkilöillä olisi oltava oikeus saada apua terminaaleissa ja ajoneuvoissa. Sosiaalisen osallisuuden edistämiseksi asianomaisten henkilöiden olisi saatava tätä apua maksutta. Liikenteenharjoittajien olisi vahvistettava esteettömyyttä koskevat ehdot mieluiten eurooppalaisen standardointijärjestelmän pohjalta.
- (9) Terminaalien pitäjien olisi uusia terminaaleja koskevista suunnitelmista päättäessään ja osana laajoja kunnostustöitä pyrittävä ottamaan huomioon vammaisten ja liikuntarajoitteisten henkilöiden tarpeet suunnittelua kaikille -periaatteen ("Design for All") mukaisesti. Terminaalien pitäjien olisi joka tapauksessa nimettävä paikat, joissa tällaiset henkilöt voivat ilmoittaa saapumisestaan terminaaliin ja avuntarpeestaan.
- (10) Liikenteenharjoittajien olisi samalla tavoin, mikäli mahdollista, otettava nämä tarpeet huomioon päättäessään uusien ja äskettäin kunnostettujen ajoneuvojen varusteista, tämän kuitenkin vaikuttamatta sellaisen nyt tai tulevaisuudessa voimassa olevan lainsäädännön soveltamiseen, joka koskee linja-autojen teknisiä vaatimuksia.
- (11) Jäsenvaltioiden olisi pyrittävä parantamaan nykyistä infrastruktuuria, jos tämä on tarpeen, jotta liikenteenharjoittajat voivat taata vammaisille ja liikuntarajoitteisille henkilöille esteettömän pääsyn sekä avustaa heitä asianmukaisesti.
- (12) Jotta vammaisten ja liikuntarajoitteisten henkilöiden tarpeisiin voitaisiin vastata, henkilökunnan olisi oltava koulutettu asianmukaisin tavoin. Kuljettajien kansallisten pätevyysvaatimusten vastavuoroisen tunnustamisen helpottamiseksi voitaisiin vammaisuuteen liittyvää tietoisuutta lisäävää koulutusta tarjota osana maanteiden tavara- ja henkilöliikenteeseen tarkoitettujen tiettyjen ajoneuvojen kuljettajien perustason ammattipätevyydestä ja jatkokoulutuksesta 15 päivänä heinäkuuta 2003 annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivissä 2003/59/EY⁽¹⁾ tarkoitettua perustason ammattipätevyyttä ja jatkokoulutusta. Jotta johdonmukaisuus mainitussa direktiivissä vahvistettujen koulutusvaatimusten käyttöönoton ja määräaikaisten välillä voitaisiin varmistaa, olisi oltava mahdollista myöntää poikkeus rajoitetuksi ajaksi.
- (13) Vammaisia tai liikuntarajoitteisia henkilöitä edustavia järjestöjä olisi kuultava tai ne olisi otettava mukaan vammaisuuteen liittyvän koulutuksen sisällön valmisteluun.
- (14) Linja-automatkustajien oikeuksiin olisi kuuluttava palvelua koskevien tietojen saanti ennen matkaa ja matkan aikana. Kaikki olennaiset linja-automatkustajille annettavat tiedot olisi annettava pyydettyä myös vammaisten ja liikuntarajoitteisten henkilöiden saavutettavissa olevissa vaihtoehtoisissa muodoissa, kuten suurikokoisena tekstinä, selkokielellä, sokeainkirjoituksena, mukautuvaa teknologiaa hyödyntävänä sähköisenä viestintänä tai ääninauhoina.
- (15) Tällä asetuksella ei pitäisi rajoittaa linja-autoyrittysten oikeuksia hakea sovellettavan kansallisen lainsäädännön nojalla korvausta keneltä tahansa henkilöltä, mukaan lukien kolmannet osapuolet.
- (16) Matkan peruuntumisesta tai merkittävästä viivästymisestä matkustajille aiheutuvia haittoja olisi vähennettävä. Tätä varten terminaaleista lähtevistä matkustajista olisi huolehdittava asianmukaisesti ja heille olisi annettava riittävästi tietoa siten, että se on kaikkien matkustajien saavutettavissa. Matkustajien olisi myös voitava peruuttaa matkansa ja saada palautus lipun hinnasta tai jatkaa matkaansa tai saada matkansa uudelleenreititettyksi tyydyttävien ehtoin. Jos liikenteenharjoittaja laiminlyö avustaa matkustajia tarvittavin tavoin, matkustajilla olisi oltava oikeus rahalliseen korvaukseen.
- (17) Liikenteenharjoittajien olisi tehtävä yhteistyötä sidosryhmien, ammatillisten yhdistysten sekä kuluttajia, matkustajia, vammaisia ja liikuntarajoitteisia henkilöitä edustavien järjestöjen kanssa ottaakseen käyttöön kansallisia tai eurooppalaisia järjestelyjä. Näillä järjestelyillä olisi pyrittävä parantamaan matkustajille tiedottamista, matkustajista huolehtimista ja matkustajien avustamista matkan keskeytyessä, etenkin pitkien viivästysten yhteydessä tai matkan peruuntuessa, huomioiden erityisesti matkustajat, joilla on vammaisuudesta, liikuntarajoitteesta, sairaudesta, korkeasta iästä tai raskaudesta johtuvia erityistarpeita, mukaan lukien näiden matkustajien saattajat ja pienten lasten kanssa matkustavat. Näistä järjestelyistä olisi ilmoitettava kansallisille täytäntöönpanoelimille.

(¹) EUVL L 226, 10.9.2003, s. 4.

- (18) Tämän asetuksen ei tulisi vaikuttaa matkapaketeista, pakettilomista ja pakettikiertomatkoista 13 päivänä kesäkuuta 1990 annetussa neuvoston direktiivissä 90/314/EY⁽¹⁾ vahvistettuihin matkustajien oikeuksiin. Tätä asetusta ei olisi sovellettava tapauksiin, joissa valmismatka peruutetaan muista syistä kuin linja-autoliikennepalvelun peruuntumisen takia.
- (19) Matkustajille olisi tiedotettava kaikista heille tämän asetuksen nojalla kuuluvista oikeuksista, jotta he voivat käyttää niitä tehokkaasti.
- (20) Matkustajien olisi voitava käyttää oikeuksiaan liikenteenharjoittajien toteuttamien asianmukaisten valitusmenettelyjen kautta tai tapauksen mukaan tekemällä valitus asiainkuuluvan jäsenvaltion tätä tarkoitusta varten nimeämälle elimelle tai elimille.
- (21) Jäsenvaltioiden olisi varmistettava, että tätä asetusta noudatetaan, ja nimettävä yksi tai useampi toimivaltainen elin valvonta- ja täytäntöönpanotehtäviin. Tämä ei vaikuta matkustajien oikeuteen turvautua kansallisen oikeuden mukaiseen tuomioistuinmenettelyyn.
- (22) Ottaen huomioon jäsenvaltion vahvistamat menettelyt valitusten tekemiseksi, annettua apua koskeva valitus olisi mieluiten osoitettava elimelle tai elimille, joka tai jotka on nimetty vastaamaan tämän asetuksen noudattamisen valvonnasta siinä jäsenvaltiossa, jossa ajoneuvon nousemisen tai siitä poistumisen käytetty paikka sijaitsee.
- (23) Jäsenvaltioiden olisi edistettävä julkisen liikenteen käyttöä sekä yhteen sovitettujen tietojen ja yhteiskäyttöisten lipputen käyttöä optimoidakseen eri liikennemuotojen ja toiminnanharjoittajien käytettävyyden ja yhteentoimivuuden.
- (24) Jäsenvaltioiden olisi säädettävä tämän asetuksen säännösten rikkomiseen sovellettavista seuraamuksista ja varmistettava, että seuraamuksia sovelletaan. Seuraamusten olisi oltava tehokkaita, oikeasuhteisia ja varoittavia.
- (25) Jäsenvaltiot eivät voi riittävällä tavalla saavuttaa tämän asetuksen tavoitetta, joka on yhtäläisen suojelun ja avustamisen tason takaaminen linja-autoliikenteen matkustajille kaikissa jäsenvaltioissa, vaan se voidaan toiminnan laajuuden ja vaikutusten vuoksi saavuttaa paremmin unionin tasolla, joten unioni voi hyväksyä toimenpiteitä Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 5 artiklassa vahvistetun toissijaisuusperiaatteen mukaisesti. Mainitussa artiklassa vahvistetun suhteellisuusperiaatteen mukaisesti tässä asetuksessa ei ylitetä sitä, mikä on tämän tavoitteen saavuttamiseksi tarpeen.
- (26) Tämä asetus ei saisi rajoittaa yksilöiden suojelusta henkilö tietojen käsittelyssä ja näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta 24 päivänä lokakuuta 1995 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 95/46/EY⁽²⁾ soveltamista.
- (27) Tämän asetuksen noudattamisen valvonnan olisi perustuttava kuluttajansuojalainsäädännön täytäntöönpanosta vastaavien kansallisten viranomaisten yhteistyöstä ("asetus kuluttajansuojaa koskevasta yhteistyöstä") 27 päivänä lokakuuta 2004 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseen (EY) N:o 2006/2004⁽³⁾. Tuota asetusta olisi sen vuoksi muutettava tämän mukaisesti.
- (28) Tässä asetuksessa kunnioitetaan perusoikeuksia ja noudatetaan erityisesti Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 6 artiklassa tarkoitettuja Euroopan unionin perusoikeuskirjassa tunnustettuja periaatteita, ottaen myös huomioon rodusta tai etnisestä alkuperästä riippumattoman yhdenvertaisen kohtelun periaatteen täytäntöönpanosta 29 päivänä kesäkuuta 2000 annettu neuvoston direktiivi 2000/43/EY⁽⁴⁾ ja miesten ja naisten yhdenvertaisen kohtelun periaatteen täytäntöönpanosta tavaroiden ja palvelujen saatavuuden ja tarjonnan alalla 13 päivänä joulukuuta 2004 annettu neuvoston direktiivi 2004/113/EY⁽⁵⁾.

OVAT HYVÄKSYNEET TÄMÄN ASETUKSEN:

I LUKU

YLEISET SÄÄNNÖKSET

1 artikla

Kohde

Tässä asetuksessa vahvistetaan linja-autoliikennettä koskevat säännöt, jotka koskevat seuraavia seikkoja:

- a) matkustajien syrjimätön kohtelu liikenteenharjoittajien tarjoamien kuljetusehtojen osalta;
- b) matkustajien oikeudet linja-auton käyttöön liittyvissä onnettomuustapauksissa, jotka ovat johtaneet kuolemaan tai henkilövahinkoon taikka matkatavaroiden katoamiseen tai vahingoittumiseen;
- c) vammaisten ja liikuntarajoitteisten henkilöiden syrjimätön ja pakollinen avustaminen;
- d) matkustajien oikeudet peruuntumis- tai viivästymistapauksissa;
- e) tiedot, jotka matkustajille on vähintään annettava;
- f) valitusten käsittely;
- g) yleiset täytäntöönpanoa koskevat säännöt.

⁽²⁾ EYVL L 281, 23.11.1995, s. 31.

⁽³⁾ EUVL L 364, 9.12.2004, s. 1.

⁽⁴⁾ EYVL L 180, 19.7.2000, s. 22.

⁽⁵⁾ EUVL L 373, 21.12.2004, s. 37.

⁽¹⁾ EYVL L 158, 23.6.1990, s. 59.

2 artikla

Soveltamisala

1. Tätä asetusta sovelletaan säännöllistä liikennettä käyttäviin tarkemmin määrittelemättömiin matkustajiin, jotka nousevat ajoneuvoon tai poistuvat siitä jonkin jäsenvaltion alueella sijaitsevassa paikassa, ja jos liikennöitävä aikataulun mukainen matka on 250 km tai enemmän.

2. Sellaiseen 1 kohdassa mainittuun liikenteeseen, jossa liikennöitävä aikataulun mukainen matka on lyhyempi kuin 250 km, sovelletaan 4 artiklan 2 kohtaa, 9 artiklaa, 10 artiklan 1 kohtaa, 16 artiklan 1 kohdan b alakohtaa, 16 artiklan 2 kohtaa, 17 artiklan 1 ja 2 kohtaa sekä 24-28 artiklaa.

3. Lisäksi tätä asetusta sovelletaan satunnaisliikennettä käyttäviin matkustajiin, jos matkustaja on alun perin noussut ajoneuvoon tai poistunut lopullisesti ajoneuvosta jonkun jäsenvaltion alueella sijaitsevassa paikassa, lukuun ottamatta 9-16 artiklaa, 17 artiklan 3 kohtaa ja IV, V ja VI lukua.

4. Jäsenvaltio voi avoimuutta ja syrjimättömyyttä noudattaen vapauttaa säännöllisen kotimaanliikenteen tämän asetuksen soveltamisesta, lukuun ottamatta 4 artiklan 2 kohtaa, 9 artiklaa, 10 artiklan 1 kohtaa, 16 artiklan 1 kohdan b alakohtaa, 16 artiklan 2 kohtaa, 17 artiklan 1 ja 2 kohtaa sekä 24-28 artiklaa. Tällainen vapautus voidaan myöntää tämän asetuksen soveltamis päivästä alkaen enintään neljän vuoden ajaksi ja se voidaan uusia kerran.

5. Jäsenvaltio voi avoimuutta ja syrjimättömyyttä noudattaen vapauttaa jonkin tietyn säännöllisen liikenteen tämän asetuksen soveltamisesta enintään neljän vuoden ajaksi tämän asetuksen soveltamis päivästä sen vuoksi, että merkittävä osa tällaisesta säännöllisesti liikenteestä, mukaan lukien vähintään yksi aikataulun mukainen pysähtyminen, tapahtuu unionin ulkopuolella. Tällainen vapautus voidaan uusia kerran.

6. Jäsenvaltioiden on ilmoitettava komissiolle eri liikennetyypeille 4 ja 5 kohdan nojalla myönnettyistä vapautuksista. Komissio toteuttaa asianmukaiset toimet, jos myönnettyä vapautusta ei pidetä tämän artiklan säännösten mukaisena. Komissio antaa 2 päivään maaliskuuta 2018 mennessä Euroopan parlamentille ja neuvostolle kertomuksen 4 ja 5 kohdan mukaisesti myönnettyistä vapautuksista.

7. Mitään tässä asetuksessa ei ole tulkittava niin, että se olisi ristiriidassa voimassa olevan lainsäädännön kanssa, joka koskee linja-autojen teknisiä vaatimuksia tai linja-autopysäkkien ja terminaalien infrastruktuuria tai varusteita, tai lisäävän tuohon lainsäädäntöön uusia vaatimuksia.

8. Tämä asetus ei vaikuta direktiivin 90/314/ETY mukaisiin matkustajien oikeuksiin, eikä sitä sovelleta tapauksiin, joissa siinä tarkoitettu valmismatka peruutetaan muista syistä kuin säännöllisen linja-autoliikennepalvelun peruuntumisen takia.

3 artikla

Määritelmät

Tässä asetuksessa tarkoitetaan:

- a) "säännöllisellä liikenteellä" liikennettä, jota harjoitetaan henkilöiden kuljettamiseksi linja-autolla määrätyn väliajoin määrättyllä reitillä ja jolla matkustajia otetaan kyytiin ja jätetään kyydistä ennalta vahvistetuissa pysähdyspaikoissa;
- b) "satunnaisliikenteellä" liikennettä, joka ei sisälly säännöllisen liikenteen määritelmään ja jolle on erityisesti ominaista, että siinä on kyse asiakkaan tai liikenteenharjoittajan omasta aloitteesta muodostetun ryhmän kuljettamisesta linja-autolla;
- c) "kuljetussopimuksella" liikenteenharjoittajan ja matkustajan välistä kuljetussopimusta, joka koskee yhden tai useamman säännöllisen liikenteen tai satunnaisliikenteen palvelun suorittamista;
- d) "lipulla" voimassa olevaa asiakirjaa tai muuta todistetta kuljetussopimuksesta;
- e) "liikenteenharjoittajalla" luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä, joka ei ole matkanjärjestäjä, matkatoimisto eikä lipunmyyjä ja joka tarjoaa säännöllisen liikenteen tai satunnaisliikenteen palveluja suurelle yleisölle;
- f) "suorittavalla liikenteenharjoittajalla" henkilöä, joka ei ole liikenteenharjoittaja ja joka tosiasiallisesti suorittaa kuljetuksen kokonaan tai osittain;
- g) "lipunmyyjällä" välittäjää, joka tekee kuljetussopimuksia liikenteenharjoittajan puolesta;
- h) "matkatoimistolla" välittäjää, joka tekee kuljetussopimuksia matkustajan puolesta;
- i) "matkanjärjestäjällä" direktiivin 90/314/ETY 2 artiklan 2 ja 3 kohdassa tarkoitettua matkanjärjestäjää tai vähittäismyymää, joka ei ole liikenteenharjoittaja;
- j) "vammaisella" tai "liikuntarajoitteisella henkilöllä" henkilöä, jonka liikuntakyky on (sensorisen tai motorisen, pysyvän tai tilapäisen) fyysisen vamman, älyllisen kehitysvamman tai ymmärtämisvaikeuden tai vamman aiheuttaneen jonkin muun syyn taikka iän takia rajoittunut hänen käyttäessään kulkuneuvoja ja jonka tilanne edellyttää asianmukaista huomiota ja kaikille matkustajille tarjolla olevien palvelujen mukauttamista kyseisen henkilön erityisiin tarpeisiin;

- k) "esteettömyyttä koskevilla ehdoilla" asianomaisia standardeja, ohjeita ja tietoja, jotka koskevat linja-autojen ja/tai nimettyjen terminaalin esteettömyyttä, mukaan lukien niissä olevat vammaisten tai liikuntarajoitteisten henkilöiden käyttöön tarkoitettut tilat;
- l) "varauksella" istumapaikan varaamista linja-autossa säännöllisen liikenteen tiettyyn lähtöön;
- m) "terminaalilla" miehitettyä terminaalia, jossa säännöllisen liikenteen on aikataulun mukaan määrä pysähtyä tietyllä reitillä matkustajien nousemiseksi ajoneuvoon tai poistumiseksi ajoneuvosta ja jossa on lähtöselvitystiskin, odotushuoneen tai lipputoimiston kaltaisia tiloja;
- n) "linja-autopysäkillä" mitä tahansa paikkaa, joka ei ole terminaalilla ja jossa säännöllisen liikenteen on aikataulun mukaan määrä pysähtyä määrätyllä reitillä matkustajien nousemiseksi ajoneuvoon tai poistumiseksi ajoneuvosta;
- o) "terminaalin pitäjällä" jäsenvaltiossa olevaa organisaatioyksikköä, joka vastaa nimetyn terminaalin hallinnoinnista;
- p) "peruuttamisella" sitä, että aikataulun mukainen säännöllinen liikenne ei toteudu;
- q) "viivästymisellä" sen ajan, jolloin säännöllisen liikenteen oli julkaistun aikataulun mukaan määrä lähteä, ja tosiasiallisen lähtöajan välistä eroa.

4 artikla

Lippu ja syrjimättömät sopimusehdot

- Liikenteenharjoittajien on annettava matkustajalle lippu, jollei muulla asiakirjalla anneta oikeutta matkustamiseen. Lippu voidaan antaa sähköisessä muodossa.
- Liikenteenharjoittajien soveltamia sopimusehtoja ja hintoja on tarjottava suurelle yleisölle ilman minkäänlaista suoraa tai välillistä, lopullisen asiakkaan kansalaisuuteen taikka liikenteenharjoittajien tai lipunmyyjän sijoittautumispaikkaan unionissa perustuvaa syrjintää, sanotun kuitenkin rajoittamatta sosiaalisen hinnoittelun soveltamista.

5 artikla

Muut suorittavat osapuolet

- Jos tämän asetuksen mukaisten velvoitteiden suorittaminen on uskottu suorittavalle liikenteenharjoittajalle, lipunmyyjä tai muu henkilö, liikenteenharjoittaja, matkatoimisto, matkanjärjestäjä tai terminaalin pitäjä, joka tällaiset velvoitteet on uskonut, on kuitenkin vastuussa kyseisen suorittavan osapuolen toimista ja laiminlyönneistä.
- Lisäksi osapuolta, jolle liikenteenharjoittaja, matkatoimisto, matkanjärjestäjä tai terminaalin pitäjä on uskonut velvoitteen suorittamisen, koskevat tämän asetuksen säännökset uskottua velvoitetta koskevilta osin.

6 artikla

Velvollisuuksista luopumista koskeva kielto

- Tämän asetuksen mukaisia velvollisuuksia matkustajia kohtaan ei voida rajoittaa eikä niistä voida luopua, etenkin kuljetussopimukseen sisältyvällä vapauttavalla tai rajoittavalla lausekkeella.
- Liikenteenharjoittajat voivat tarjota sopimusehtoja, jotka ovat matkustajan kannalta suotuisampia kuin tässä asetuksessa säädetty ehdot.

II LUKU

KORVAUS JA AVUSTAMINEN ONNETTOMUUSTAPAUKSISSA

7 artikla

Matkustajien kuolema tai henkilövahinko sekä matkatavaroiden katoaminen tai vahingoittuminen

- Matkustajat ovat sovellettavan kansallisen lainsäädännön mukaisesti oikeutettuja korvaukseen linja-auton käyttöön liittyvien onnettomuuksien aiheuttamasta kuolemasta, kohtuulliset hautauskustannukset mukaan lukien, tai henkilövahingosta sekä matkatavaroiden katoamisesta tai vahingoittumisesta. Kuolemantapauksissa tämä oikeus koskee vähintään niitä henkilöitä, joita kuollut matkustaja oli tai olisi ollut lain nojalla velvollinen elättämään.
- Korvausmäärä lasketaan sovellettavan kansallisen lainsäädännön mukaisesti. Kuolemantapauksesta, henkilövahingosta taikka matkatavaran katoamisesta tai vahingoittumisesta suoritettavalle korvaukselle kansallisessa lainsäädännössä mahdollisesti vahvistettu enimmäisraja ei saa onnettomuustapausta kohti olla missään tapauksessa vähemmän kuin
 - 220 000 euroa matkustajaa kohden;
 - 1 200 euroa kolia kohden. Kun pyörätuoli tai muu liikkumis- tai apuväline vahingoittuu, korvauksen määrän on aina oltava yhtä suuri kuin kadonneen tai vahingoittuneen välineen korvaamisesta tai korjaamisesta aiheutuvat kustannukset.

8 artikla

Matkustajien välittömät käytännön tarpeet

Jos onnettomuus liittyy linja-auton käyttöön, liikenteenharjoittajan on annettava kohtuulliseksi ja oikeasuhtaiseksi katsottavaa apua onnettomuudesta johtuviin matkustajien välittömiin käytännön tarpeisiin. Tällaiseen apuun on kuuluttava tarvittaessa majoitus, ruoka, vaatteita, kuljetus ja ensiavun helpottaminen. Avustaminen ei merkitse korvausvastuun tunnustamista.

Liikenteenharjoittaja voi rajoittaa majoituskustannukset 80 euroon yöltä ja enintään kahteen yönön matkustajaa kohti.

III LUKU

VAMMAISTEN JA LIIKUNTARAJOITTEISTEN HENKILÖIDEN OIKEUDET

9 artikla

Oikeus kuljetukseen

1. Liikenteenharjoittajat, matkatoimistot ja matkanjärjestäjät eivät saa kieltäytyä hyväksymästä varausta, kirjoittamasta tai muutoin antamasta lippua tai ottamasta henkilöä ajoneuvoon vammaisuuden tai liikuntarajoitteisuuden perusteella.

2. Vammaisille tai liikuntarajoitteisille henkilöille on tarjottava varauksia ja lippuja ilman lisäkustannuksia.

10 artikla

Poikkeukset ja erityisedellytykset

1. Sen estämättä, mitä 9 artiklan 1 kohdassa säädetään, liikenteenharjoittajat, matkatoimistot ja matkanjärjestäjät voivat kieltäytyä hyväksymästä varausta tai kirjoittamasta tai muutoin antamasta lippua tai ottamasta henkilöä ajoneuvoon vammaisuuden tai liikuntarajoitteisuuden perusteella

- a) noudattaakseen kansainvälisissä, unionin tai kansallisissa sääöksissä vahvistettuja sovellettavia turvallisuutta koskevia vaatimuksia tai toimivaltaisten viranomaisten vahvistamia terveellisyttä tai turvallisuutta koskevia vaatimuksia;
- b) jos vammaisen tai liikuntarajoitteisen henkilön ajoneuvoon ottamista, ajoneuvosta poistumista tai kuljettamista on ajoneuvon suunnittelun tai infrastruktuurin, mukaan lukien linja-autopysäkit ja terminaalit, vuoksi fyysisesti mahdotonta suorittaa turvallisesti tai toimivalla tavalla.

2. Siinä tapauksessa, että 1 kohdassa tarkoitettujen syiden vuoksi on kieltäydytty hyväksymästä varausta tai kirjoittamasta tai muutoin antamasta lippua, liikenteenharjoittajien, matkatoimistojen ja matkanjärjestäjien on annettava asianomaiselle henkilölle tiedot mahdollisesta hyväksyttävissä olevasta kyseisen liikenteenharjoittajan suorittamasta vaihtoehtoisesta palvelusta.

3. Jos vammaiselta tai liikuntarajoitteiselta henkilöltä, jolla on varaus tai lippu ja joka on täyttänyt 14 artiklan 1 kohdan a alakohdassa säädetyt vaatimukset, tästä huolimatta evätään pääsy ajoneuvoon hänen vammaisuutensa tai liikuntarajoitteisuutensa vuoksi, tälle henkilölle ja hänen tämän artiklan 4 kohdan mukaiselle saattajalleen on tarjottava mahdollisuus valita jompikumpi seuraavista:

- a) oikeus maksun palautukseen ja tarvittaessa ilmainen paluumatka mahdollisimman pian kuljetussopimuksessa esitettyyn ensimmäiseen lähtöpaikkaan; ja
- b) matkan jatkaminen tai uudelleenreititys kohtuullista vaihtoehtoista liikennepalvelua käyttäen kuljetussopimuksessa esitettyyn määräpaikkaan, paitsi jos tämä ei ole mahdollista.

Se, että 14 artiklan 1 kohdan a alakohdan mukaista ilmoitusta ei ole annettu, ei vaikuta oikeuteen saada palautus lipusta maksetusta hinnasta.

4. Jos liikenteenharjoittaja, matkatoimisto tai matkanjärjestäjä kieltäytyy hyväksymästä henkilön varausta tai kirjoittamasta tai muutoin antamasta hänelle lippua tai ottamasta häntä ajoneuvoon vammaisuuden tai liikuntarajoitteisuuden perusteella 1 kohdassa tarkoitetuista syistä, tämä henkilö voi pyytää, että hänen seurassaan saa matkustaa toinen hänen valitsemansa henkilö, joka kykenee avustamaan vammaista tai liikuntarajoitteista henkilöä tavalla, joka poistaa 1 kohdassa esitetyt syyt.

Tällainen saattaja on kuljetettava ilmaiseksi ja, kun tämä on mahdollista, hänelle on annettava istumapaikka vammaisen tai liikuntarajoitteisen henkilön vierestä.

5. Kun liikenteenharjoittaja, matkatoimisto tai matkanjärjestäjä vetoaa 1 kohdassa säädettyyn poikkeukseen, hänen on viipymättä ilmoitettava perustelut vammaiselle tai liikuntarajoitteiselle henkilölle ja pyynnöstä annettava kyseiselle henkilölle asianomaiset tiedot kirjallisesti viiden työpäivän kuluessa pyynnön esittämisestä.

11 artikla

Esteettömyys ja tiedotus

1. Liikenteenharjoittajilla ja terminaalin pitäjillä on oltava syrjimättömät esteettömyyttä koskevat ehdot vammaisten tai liikuntarajoitteisten henkilöiden kuljetukselle tai niiden on, tarvittaessa järjestöjensä kautta, otettava tällaiset ehdot käyttöön yhteistyössä vammaisia tai liikuntarajoitteisia henkilöitä edustavien järjestöjen kanssa.

2. Liikenteenharjoittajien ja terminaalinpitäjien on asetettava 1 kohdassa tarkoitetut esteettömyyttä koskevat ehdot, mukaan lukien sellaisen unionin ja kansallisen lainsäädännön tekstit, jossa on annettu ne turvallisuutta koskevat vaatimukset, joihin nämä esteettömyyttä koskevat ehdot perustuvat, yleisesti saataville fyysisesti tai internetiin, pyydettyä saatavissa olevissa muodoissa, samoilla kielillä kuin muut kaikille matkustajille yleensä annettavat tiedot. Näitä tietoja annettaessa on kiinnitettävä erityistä huomiota vammaisten ja liikuntarajoitteisten henkilöiden tarpeisiin.

3. Matkanjärjestäjien on asetettava saataville 1 kohdassa säädetyt esteettömyyttä koskevat ehdot, joita sovelletaan niiden järjestämiin, myymiin tai myytäväksi tarjoamiin matkapaketteihin, pakettilomiin ja pakettikiertomatkoihin sisältyviin matkoihin.

4. Tiedot 2 ja 3 kohdassa tarkoitetuista esteettömyyttä koskevista ehdoista on annettava fyysisessä muodossa matkustajan pyynnöstä.

5. Liikenteenharjoittajien, matkatoimistojen ja matkanjärjestäjien on varmistettava, että kaikki asiaankuuluvat yleiset tiedot matkasta ja kuljetusehdoista ovat saatavilla asianmukaisessa ja vammaisten ja liikuntarajoitteisten henkilöiden saavutettavissa olevissa muodoissa, mukaan lukien soveltuvin osin verkkovaraus- ja verkkotietopalvelut. Tiedot on matkustajan pyynnöstä annettava fyysisessä muodossa.

12 artikla

Terminaalien nimeäminen

Jäsenvaltioiden on nimettävä linja-autoterminaalit, joissa vammaisia ja liikuntarajoitteisia henkilöitä avustetaan. Jäsenvaltioiden on ilmoitettava asiasta komissiolle. Komissio laatii internetissä saatavilla olevan luettelon nimetyistä linja-autoterminaalista.

13 artikla

Oikeus avun saamiseen nimetyissä terminaaleissa ja linja-autoissa

1. Jollei 11 artiklan 1 kohdassa säädetystä esteettömyydestä koskevista ehdoista muuta johdu, liikenteenharjoittajien ja terminaalin pitäjien on jäsenvaltioiden nimeämissä terminaaleissa avustettava omien toimivaltuuksiensa rajoissa vammaisia ja liikuntarajoitteisia henkilöitä maksutta vähintään liitteessä I olevassa a kohdassa määritellyssä laajuudessa.

2. Jollei 11 artiklan 1 kohdassa säädetystä esteettömyydestä koskevista ehdoista muuta johdu, liikenteenharjoittajien on linja-autoissa avustettava vammaisia ja liikuntarajoitteisia henkilöitä maksutta vähintään liitteessä I olevassa b kohdassa määritellyssä laajuudessa.

14 artikla

Avustamisen edellytykset

1. Liikenteenharjoittajien ja terminaalin pitäjien on tehtävä yhteistyötä vammaisten ja liikuntarajoitteisten henkilöiden avustamiseksi, edellyttäen että

- a) kyseisen henkilön avun tarve ilmoitetaan liikenteenharjoittajille, terminaalin pitäjille, matkatoimistoille tai matkanjärjestäjille viimeistään 36 tuntia ennen kuin apua tarvitaan; ja
- b) asianomaiset henkilöt ilmoittautuvat nimetyssä paikassa
 - i) viimeistään liikenteenharjoittajan etukäteen ilmoittamana määräaikaana, joka ei saa olla enemmän kuin 60 minuuttia ennen julkistettua lähtöaikaa, paitsi jos liikenteenharjoittajan ja matkustajan kesken sovitaan lyhyemmästä ajasta; tai
 - ii) jos määräaika ei ole ilmoitettu, viimeistään 30 minuuttia ennen julkistettua lähtöaikaa.

2. Sen lisäksi, mitä 1 kohdassa säädetään, vammaisten tai liikuntarajoitteisten henkilöiden on ilmoitettava liikenteenhar-

joittajalle, matkatoimistolle tai matkanjärjestäjälle erityisistä istumapaikkatarpeistaan varausta tehdessään tai lippua ennakkoon ostaessaan, jos tarve on tiedossa kyseisenä ajankohtana.

3. Liikenteenharjoittajien, terminaalin pitäjien, matkatoimistojen ja matkanjärjestäjien on toteutettava kaikki tarpeelliset toimenpiteet helpottaakseen vammaisten tai liikuntarajoitteisten henkilöiden antamien avun tarvetta koskevien ilmoitusten vastaanottamista. Tätä veloitetta sovelletaan kaikissa nimetyissä terminaaleissa ja niiden myyntipisteissä, mukaan lukien puhelini- ja internetmyynti.

4. Jos 1 kohdan a alakohdan tai 2 kohdan mukaista ilmoitusta ei ole tehty, liikenteenharjoittajien, terminaalin pitäjien, matkatoimistojen ja matkanjärjestäjien on toteutettava kaikki kohtuulliset toimenpiteet varmistaakseen, että apua annetaan siten, että vammaisen tai liikuntarajoitteisen henkilö voi nousta lähtevään linja-autoon, vaihtaa linja-autoa tai poistua määräpaikkaan saapuvasta linja-autosta matkalla, jota varten hän on ostanut lipun.

5. Terminaalin pitäjän on nimettävä terminaalin sisä- tai ulkopuolella sijaitseva paikka, jossa vammaiset tai liikuntarajoitteiset henkilöt voivat ilmoittaa saapumisestaan ja pyytää avustamista. Tämä paikka on merkittävä selvästi opastein ja siellä on annettava saavutettavissa olevissa muodoissa perustiedot terminaalista ja annettavasta avusta.

15 artikla

Tietojen välittäminen kolmannelle osapuolelle

Jos matkatoimistot tai matkanjärjestäjät vastaanottavat 14 artiklan 1 kohdan a alakohdassa tarkoitetun ilmoituksen, niiden on tavanomaisen aukioloaikansa puitteissa siirrettävä tiedot liikenteenharjoittajalle tai terminaalin pitäjälle mahdollisimman pian.

16 artikla

Koulutus

1. Liikenteenharjoittajien ja soveltuvin osin terminaalin pitäjien on otettava käyttöön vammaisuuteen liittyvän koulutuksen menettelyt, mukaan lukien ohjeet, ja varmistettava, että

- a) niiden henkilöstö, lukuun ottamatta kuljettajia mutta mukaan lukien muiden suorittavien osapuolten palveluksessa oleva vammaisia ja liikuntarajoitteisia henkilöitä suoraan avustava henkilöstö, on saanut koulutusta tai ohjeita liitteessä II olevassa a ja b kohdassa kuvatun mukaisesti; ja
- b) niiden henkilöstö, mukaan lukien kuljettajat, joka on suoraan tekemisissä matkustajien kanssa tai matkustajiin liittyvien kysymysten kanssa, on saanut koulutusta tai ohjeita liitteessä II olevassa a kohdassa kuvatun mukaisesti.

2. Jäsenvaltio voi kuljettajien koulutuksen osalta myöntää vapautuksen 1 kohdan b alakohdan soveltamisesta enintään viideksi vuodeksi 1 päivästä maaliskuuta 2013 alkaen.

17 artikla

Pyörätuolien ja muiden liikkumisen apuvälineiden korvaaminen

1. Liikenteenharjoittajat ja terminaalin pitäjät ovat vastuussa, jos ne ovat aiheuttaneet pyörätuolin tai muun liikkumis- tai apuvälineen katoamisen tai vahingoittumisen. Katoamisen tai vahingoittumisen korvaa siitä vastuussa oleva liikenteenharjoittaja tai terminaalin pitäjä.
2. Edellä 1 kohdassa tarkoitettujen korvauksien on oltava yhtä suuri kuin kadonneen tai vahingoittuneen välineen tai laitteen korvaamisesta tai korjaamisesta aiheutuneet kustannukset.
3. Tarvittaessa on tehtävä kaikki mahdollinen väliaikaisen korvaavan välineen tai laitteen saamiseksi pikaisesti matkustajan käyttöön. Pyörätuolilla ja muilla liikkumis- tai apuvälineillä on mahdollisuuksien mukaan oltava samankaltaiset tekniset ja toiminnalliset ominaisuudet kuin niillä, jotka ovat kadonneet tai vahingoittuneet.

18 artikla

Poikkeukset

1. Jäsenvaltiot voivat jättää säännöllisen kotimaanliikenteen kaikkien tai joidenkin tämän luvun säännösten soveltamisalan ulkopuolelle, jos ne varmistavat, että kansallisten sääntöjen mukaisesti vammaisille ja liikuntarajoitteisille henkilöille annettava suoja on tasoltaan vähintään sama kuin tämän asetuksen nojalla annettava suoja, sanotun kuitenkin rajoittamatta 2 artiklan 2 kohdan soveltamista.
2. Jäsenvaltioiden on ilmoitettava komissiolle 1 kohdan mukaisesti myönnettyistä vapautuksista. Komissio toteuttaa asianmukaiset toimet, jos myönnettyä vapautusta ei pidetä tämän artiklan säännösten mukaisena. Komissio antaa viimeistään 2 päivänä maaliskuuta 2018 Euroopan parlamentille ja neuvostolle kertomuksen 1 kohdan mukaisesti myönnettyistä vapautuksista.

IV LUKU

MATKUSTAJIEN OIKEUDET PERUUTUS- TAI VIIVÄSTYMISTAPAUKSISSA

19 artikla

Matkan jatkaminen, uudelleenreititys ja maksun palautus

1. Jos liikenteenharjoittaja perustellusti arvioi, että säännöllisen liikenteen lähtö terminaalista peruuntuu tai viivästyy yli 120 minuuttia, tai jos on kyse ylivaraustilanteesta, matkustajille on viipymättä tarjottava valittavaksi jompikumpi seuraavista:
 - a) matkan jatkaminen tai uudelleenreititys ilman lisäkustannuksia siten, että matkustaja pääsee mahdollisimman pian kuljetussopimuksen mukaiseen lopulliseen määräpaikkaan vastavain ehdoin;

b) lipun hinnan palautus ja tarvittaessa mahdollisimman pian ilmainen paluukuljetus linja-autolla kuljetussopimuksen mukaiseen ensimmäiseen lähtöpaikkaan.

2. Jos liikenteenharjoittaja ei tarjoa matkustajalle 1 kohdassa tarkoitettua valinnan mahdollisuutta, matkustajalla on oikeus saada korvaus, joka on 50 prosenttia lipun hinnasta 1 kohdan b alakohdassa tarkoitettujen korvauksien lisäksi. Liikenteenharjoittajan on maksettava tämä rahamäärä kuukauden kuluessa korvauspyynnön esittämisestä.

3. Jos linja-autosta tulee matkan aikana ajokelvoton, liikenteenharjoittajan on järjestettävä joko matkan jatkuminen ajokelvottoman ajoneuvon sijaintipaikalta toisella ajoneuvolla tai kuljetus sieltä sopivaan odotuspaikkaan ja/tai terminaaliin, josta matka voi jatkaa.

4. Jos säännöllisen liikenteen lähtö linja-autopysäkillä peruuntuu tai viivästyy yli 120 minuuttia, matkustajilla on oikeus vaatia liikenteenharjoittajalta 1 kohdassa tarkoitettua matkan jatkamista, uudelleenreititystä tai lipun hinnan palauttamista.

5. Edellä 1 kohdan b alakohdassa ja 4 kohdassa säädetty palautus on maksettava 14 päivän kuluessa siitä, kun tarjous on tehty tai pyyntö vastaanotettu. Maksun on katettava lipusta maksettu koko hinta matkustamatta jääneen osuuden tai osuuk-sien osalta ja, jos matkasta ei ole enää matkustajan alkuperäisen matkasuunnitelman tarkoituksen kannalta hyötyä, jo matkustetun osuuden tai osuuk-sien osalta. Näyttölippujen tai kausilippujen osalta maksun on oltava yhtä suuri kuin sen suhteellinen osa lipun täydestä hinnasta. Palautus on maksettava rahana, paitsi jos matkustaja hyväksyy muunlaisen palautustavan.

20 artikla

Tiedot

1. Säännöllisen liikenteen lähdön peruuntuessa tai viivästyessä liikenteenharjoittajan tai tapauksen mukaan terminaalin pitäjän on ilmoitettava tilanteesta terminaalista lähteville matkustajille mahdollisimman pian ja joka tapauksessa viimeistään 30 minuutin kuluttua aikataulun mukaisesta lähtöajasta sekä arvioidusta lähtöajasta heti, kun tieto siitä on saatavissa.

2. Jos matkustajat menettävät peruuntumisen tai viivästymisen takia aikataulun mukaisen jatkoyhteyden, liikenteenharjoittajan tai tapauksen mukaan terminaalin pitäjän on toteutettava kohtuulliset toimenpiteet tiedottaakseen asianomaisille matkustajille vaihtoehtoisista jatkoyhteyksistä.

3. Liikenteenharjoittajan tai tapauksen mukaan terminaalin pitäjän on varmistettava, että vammaiset ja liikuntarajoitteiset henkilöt saavat 1 ja 2 kohdassa edellytetyt tiedot saatavissa olevissa muodoissa.

4. Edellä 1 ja 2 kohdan nojalla vaadittavat tiedot on annettava, mikäli mahdollista, sähköisesti 1 kohdassa säädetyissä määräajoissa kaikille matkustajille, mukaan lukien matkustajat, jotka lähtevät pysäkeiltä, jos matkustaja on pyytänyt tätä ja antanut liikenteenharjoittajalle tarvittavat yhteystiedot.

21 artikla

Apu lähdön peruuntuessa tai viivästyessä

Jos aikataulun mukaan yli kolme tuntia kestävä matkan lähtö terminaalista peruuntuu tai viivästyy yli 90 minuuttia, liikenteenharjoittajan on tarjottava matkustajille ilmaiseksi:

- a) välipalaa, aterioita tai virvokkeita kohtuullisessa suhteessa odotusaikaan tai viivästykseen, jos niitä on saatavilla linja-autossa tai terminaalissa tai niitä voidaan kohtuudella toimittaa sinne;
- b) hotellihuone tai muu majoitus sekä apua terminaalin ja majoituspaikan välisen kuljetuksen järjestämisessä tapauksissa, joissa majoitus on tarpeen järjestää yhdeksi tai useammaksi yöksi. Liikenteenharjoittaja voi rajoittaa majoituskustannukset, terminaalin ja majoituspaikan välistä kuljetusta lukuun ottamatta, 80 euroon yöltä ja enintään kahteen yöhön matkustajaa kohti.

Liikenteenharjoittajan on tätä artiklaa sovellettaessa kiinnitettävä erityistä huomiota vammaisten ja liikuntarajoitteisten henkilöiden sekä mahdollisten saattajien tarpeisiin.

22 artikla

Lisävaateet

Se, mitä tässä luvussa säädetään, ei estä matkustajia hakemasta kansallisessa tuomioistuimessa korvauksia kansallisen oikeuden mukaisesti säännöllisen liikenteen peruuntumisesta tai viivästyemisestä aiheutuneesta vahingosta.

23 artikla

Poikkeukset

1. Lukuun ottamatta matkustajia, joilla on näyttölippu tai kausilippu, 19 ja 21 artiklaa ei sovelleta matkustajiin, joilla on avoin lippu, niin kauan kuin lähtöajankohtaa ei ole täsmennetty.

2. Edellä olevaa 21 artiklan ensimmäisen kohdan b alakohtaa ei sovelleta, jos liikenteenharjoittaja osoittaa, että peruuntuminen tai viivästyminen johtuu linja-autoliikenteen turvallisen toiminnan vaarantavista ankarista sääolosuhteista tai merkittävistä luonnonkatastrofeista.

V LUKU

TIEDOTTAMISTA JA VALITUKSIA KOSKEVAT YLEISSÄÄNNÖT

24 artikla

Oikeus saada matkatietoja

Liikenteenharjoittajien ja terminaalin pitäjien on annettava matkustajille koko matkan ajan omien toimivaltuuksiensa rajoissa

riittävästi tietoja. Nämä tiedot on pyynnöstä annettava saavutettavissa olevissa muodoissa, jos tämä on mahdollista.

25 artikla

Tiedot matkustajien oikeuksista

1. Liikenteenharjoittajien ja terminaalin pitäjien on omien toimivaltuuksiensa rajoissa varmistettava, että matkustajille annetaan asianmukaiset ja ymmärrettävät tiedot heidän tämän asetuksen mukaisista oikeuksistaan viimeistään lähtöhetkellä. Nämä tiedot on annettava terminaleissa ja soveltuvin osin internetissä. Vammaisen tai liikuntarajoitteisen henkilön pyynnöstä tiedot on annettava saavutettavissa olevissa muodoissa, jos tämä on mahdollista. Näihin tietoihin on sisällyttävä jäsenvaltion 28 artiklan 1 kohdan mukaisesti nimeämän yhden tai useamman täytäntöönpanoelimen yhteystiedot.

2. Edellä 1 kohdassa tarkoitetun tiedottamisvaatimuksen täyttämiseksi liikenteenharjoittajat ja terminaalin pitäjät voivat käyttää komission kaikilla Euroopan unionin toimielinten virallisilla kielillä laatimaa ja niiden saataville saattamaa yhteenvetoa tämän asetuksen säännöksistä.

26 artikla

Valitukset

Liikenteenharjoittajilla on oltava tai niiden on perustettava järjestelmä tässä asetuksessa säädettyjä oikeuksia ja velvoitteita koskevien valitusten käsittelyä varten.

27 artikla

Valitusten tekeminen

Jos tämän asetuksen soveltamisalaa kuuluva matkustaja haluaa esittää liikenteenharjoittajalle valituksen, hänen on tehtävä se kolmen kuukauden kuluessa siitä, kun säännöllinen liikennepalvelu suoritettiin tai olisi pitänyt suorittaa, tämän kuitenkin vaikuttamatta 7 artiklan mukaisiin korvausvaatimuksiin. Liikenteenharjoittajan on yhden kuukauden kuluessa valituksen vastaanottamisesta ilmoitettava matkustajalle, onko tämän valitus hyväksytty, hylätty vai edelleen käsiteltävänä. Lopullisen vastauksen antamiseen kuuluva aika saa olla enintään kolme kuukautta valituksen vastaanottamisesta.

VI LUKU

TÄYTÄNTÖÖNPANO JA KANSALLISET TÄYTÄNTÖÖNPAHOELIMET

28 artikla

Kansalliset täytäntöönpanoelimet

1. Kunkin jäsenvaltion on nimettävä yksi tai useampi uusi tai olemassa oleva elin, joka vastaa tämän asetuksen täytäntöönpanosta sen alueella sijaitsevista paikoista lähtevän säännöllisen liikenteen osalta ja kolmannelle maasta tällaisiin paikkoihin suuntautuvan säännöllisen liikenteen osalta. Kunkin elimen on toteutettava tarvittavat toimenpiteet varmistaakseen tämän asetuksen noudattamisen.

Kunakin elimen on oltava organisaatioiltaan, rahoituspäätöksiltään, oikeudelliselta rakenteeltaan ja päätöksenteoltaan riippumaton liikenteenharjoittajista, matkanjärjestäjistä ja terminaalien pitäjistä.

2. Jäsenvaltioiden on ilmoitettava komissiolle tämän artiklan mukaisesti nimetty elin tai elimet.

3. Matkustaja voi tehdä valituksen tämän asetuksen väitetystä rikkomisesta kansallisen lainsäädännön mukaisesti 1 kohdan nojalla nimetyille asianmukaiselle elimelle tai muulle jäsenvaltion nimeämälle asianmukaiselle elimelle.

Jäsenvaltio voi päättää, että matkustajan on ensi vaiheessa tehtävä valitus liikenteenharjoittajalle, jolloin kansallinen täytäntöönpanoelin tai muu jäsenvaltion nimeämä asianmukainen elin toimii muutoksenhakuelimenä silloin, kun valituksia ei saada ratkaistua 27 artiklan mukaisesti.

29 artikla

Täytäntöönpanoa koskeva kertomus

Edellä 28 artiklan 1 kohdan nojalla nimettyjen täytäntöönpanoelinten on viimeistään 1 päivänä kesäkuuta 2015 ja sen jälkeen joka toinen vuosi julkaistava kahden edellisen kalenterivuoden toiminnastaan kertomus, joka sisältää erityisesti kuvauksen tämän asetuksen täytäntöönpanotoimista sekä tilastotiedot valituksista ja sovelletuista seuraamuksista.

30 artikla

Täytäntöönpanoelinten välinen yhteistyö

Tämän asetuksen 28 artiklan 1 kohdassa tarkoitettujen kansallisten täytäntöönpanoelinten on tarpeen mukaan vaihdettava tietoja työskentely- ja päätöksentekoperiaatteistaan ja -käytännöistään. Komissio tukee niitä tässä tehtävässä.

31 artikla

Seuraamukset

Jäsenvaltioiden on annettava sääntöjä tämän asetuksen säännösten rikkomiseen sovellettavista seuraamuksista ja toteutettava

Tämä asetus on kaikilta osiltaan velvoittava, ja sitä sovelletaan sellaisenaan kaikissa jäsenvaltioissa.

Tehty Strasbourgissa 16 päivänä helmikuuta 2011.

Euroopan parlamentin puolesta

Puhemies

J. BUZEK

Neuvoston puolesta

Puheenjohtaja

MARTONYI J.

kaikki tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että ne pannaan täytäntöön. Näin säädettyjen seuraamusten on oltava tehokkaita, oikeasuhteisia ja varoittavia. Jäsenvaltioiden on annettava komissiolle tiedoksi kyseiset säännöt ja toimenpiteet viimeistään 1 päivänä maaliskuuta 2013 ja ilmoitettava sille viipymättä niihin vaikuttavista myöhemmistä muutoksista.

VII LUKU

LOPPUSÄÄNNÖKSET

32 artikla

Kertomus

Komissio antaa Euroopan parlamentille ja neuvostolle kertomuksen tämän asetuksen toivuudesta ja vaikutuksista viimeistään 2 päivänä maaliskuuta 2016. Kertomukseen liitetään tarvittaessa lainsäädäntöehdotuksia tämän asetuksen säännösten yksityiskohtaisemmasta täytäntöönpanosta tai sen muuttamisesta.

33 artikla

Asetuksen (EY) N:o 2006/2004 muuttaminen

Lisätään asetuksen (EY) N:o 2006/2004 liitteeseen kohta seuraavasti:

"19. Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 181/2011, annettu 16 päivänä helmikuuta 2011, matkustajien oikeuksista linja-autoliikenteessä (*).

(*) EUVL L 55, 28.2.2011, S. 1."

34 artikla

Voimaantulo

Tämä asetus tulee voimaan kahdentenakymmenentenä päivänä sen jälkeen, kun se on julkaistu *Euroopan unionin virallisissa lehdessä*.

Sitä sovelletaan 1 päivästä maaliskuuta 2013.

LIITE I

VAMMAISTEN JA LIIKUNTARAJOITTEISTEN HENKILÖIDEN AVUSTAMINEN

a) **Avustaminen nimetyissä terminaaleissa**

Tarvittava apu ja järjestelyt, jotta vammaiset ja liikuntarajoitteiset henkilöt voivat

- ilmoittaa nimetyissä paikoissa saapumisestaan terminaaliin ja avuntarpeestaan,
- siirtyä nimetyistä paikasta lähtöselvitystiskille, odotustiloihin ja lähtölaiturille,
- nousta ajoneuvon siten, että käytössä on hissi, pyörätuoli tai muuta tarvittavaa apua tarpeen mukaan,
- saada matkatavaransa ajoneuvon,
- hakea matkatavaransa,
- poistua ajoneuvosta,
- kuljettaa hyväksytyä avustavaa koiraa linja-autossa,
- siirtyä istumapaikalleen.

b) **Avustaminen ajoneuvoissa**

Tarvittava apu ja järjestelyt, jotta vammaiset ja liikuntarajoitteiset henkilöt voivat

- saada olennaisia matkatietoja saavutettavissa olevissa muodoissa edellyttäen, että matkustaja on tätä pyytänyt,
- nousta ajoneuvon / poistua ajoneuvosta matkalla pidettävien taukojen aikana, jos ajoneuvossa on kuljettajan lisäksi muuta henkilöstöä.

LIITE II

VAMMAISUUTEEN LIITTYVÄ KOULUTUS

a) **Vammaisuuteen liittyvää tietoisuutta lisäävä koulutus**

Suoraan matkustajien kanssa tekemisissä olevan henkilöstön koulutuksessa käsitellään muun muassa seuraavia aiheita:

- tietoisuus matkustajista, joilla on fyysinen, sensorinen (kuulo- tai näkö-) tai näkömätön vamma taikka oppimisvaikeus, ja asianmukainen suhtautuminen tällaisiin matkustajiin, mukaan luettuna se, kuinka tunnistaa sellaisten henkilöiden kyvyt, joiden liikkuvuus, orientaatio tai viestintä voi olla heikentynyt,
- vammaisten ja liikuntarajoitteisten henkilöiden kohtaamat esteet, mukaan luettuina asenteet, ympäristöön liittyvät ja fyysiset esteet sekä organisatoriset esteet,
- hyväksytyt avustavat koirat, myös avustavan koiran tehtävä ja tarpeet,
- odottamattomien tilanteiden käsittely,
- ihmissuhdetaidot ja kommunikointimenetelmät kuurojen ja kuulovammaisten, näkövammaisten, puhevammaisten henkilöiden ja sellaisten henkilöiden kanssa, joilla on oppimisvaikeus,
- pyörätuolien ja muiden liikkumisen apuvälineiden huolellinen käsittely niiden vahingoittumisen estämiseksi (kaikeille matkatavaroiden käsittelystä vastaavalle henkilöstölle, jos sellaista on).

b) **Vammaisten avustamista koskeva koulutus**

Vammaisia ja liikuntarajoitteisia henkilöitä suoraan avustavan henkilöstön koulutuksessa käsitellään muun muassa seuraavia aiheita:

- kuinka pyörätuolin käyttäjiä autetaan nousemaan pyörätuoliin ja pois siitä,
 - taidot hyväksytyin avustavan koiran kanssa matkustavien vammaisten ja liikuntarajoitteisten henkilöiden avustamiseksi, myös avustavan koiran tehtävä ja tarpeet,
 - tekniikat näkövammaisten matkustajien saattamista ja hyväksytyjen avustavien koirien käsittelyä ja kuljetusta varten,
 - käsitys siitä, minkä tyyppisillä laitteilla vammaisia ja liikuntarajoitteisia henkilöitä voidaan avustaa, ja tällaisten laitteiden käsittelyn tuntemus,
 - ajoneuvon nousussa ja siitä poistumisessa avustavien laitteiden käyttö ja sellaisten avustamisessa käytettävien menettelyjen tuntemus, jotka turvaavat vammaisten ja liikuntarajoitteisten henkilöiden turvallisuuden ja arvokkuuden,
 - käsitys luotettavan ja ammattitaitoisen avun tarpeesta, myös tietoisuus siitä, että eräät vammaiset matkustajat saattavat tuntea olonsa haavoittuvaksi matkan aikana, koska he ovat riippuvaisia annetusta avusta,
 - ensiaputaidot.
-